

ПЕДАГОГІКА

УДК: 374.7(4)

Світлана Бабушко, Людмила Соловей
(Київ)

**РИНОК ПРАЦІ ТА ФОРМУВАННЯ НОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ**

У статті розкрито актуальність набуття майбутніми фахівцями нових компетентностей, зокрема медіа освіти, міжкультурної та іношомовної; запропоновано стислий аналіз їх сутності та окреслено шляхи їх формування.

***Ключові слова:** ринок праці, медіа освіта, міжкультурна та іношомовна компетентності, майбутні фахівці.*

The article shows the labor market requirements to the future employees' competences such as media education, intercultural and foreign language competences. Their content analysis is offered along with the ways of their developing.

***Key words:** labor market, media education, intercultural and foreign language competences, future employees.*

У сьогоденних умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) ринок праці висуває високі вимоги до фахівця у будь-якій сфері діяльності. Провідні вищі навчальні заклади України належним чином реагують на вимоги ринку праці, ставлячи пріоритети саме на практичній підготовці майбутніх фахівців.

З огляду на інформаційно-комунікаційну природу сучасного життя, загальноновизнано, що сьогоденні студенти мають потребу у медіа навичках, що підготує їх до активного соціального, професійного та особистого життя. Ще однією із позитивних змін у процесі підготовки фахівців нової генерації є широке використання мультимедіа ресурсів, як на аудиторних заняттях, так і під час самостійної роботи студентів. Їх використання сприяє формуванню не лише медіа-компетентності, але й міжкультурної та іношомовної, які є досить затребувані на ринку праці, зокрема, через прагнення України до інтеграції у європейський простір. Одним із ефективних засобів формування мультикультурності у студентів є іноземна мова, без знання якої нині важко уявити собі сучасного фахівця. Відтак, у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням можуть бути вирішені дві вагомні проблеми – формування мультикультурної та іношомовної компетентностей.

Враховуючи викладене вище, питання набуття майбутніми фахівцями нових компетентностей, зокрема медіа освіти, міжкультурної та іношомовної компетентностей, є надзвичайно актуальними.

Метою публікації є стислий аналіз сутності нових компетентностей та окреслення шляхів їх формування у майбутніх фахівцях.

Під «медіа освітою» розуміють частину освітнього процесу, спрямовану на формування в суспільстві медіа-культури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, ТБ), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку ІКТ [1].

Завданням вищих освітніх закладів стає організація навчального процесу таким чином, щоб студенти отримували всебічну підготовку до безпечної взаємодії з системою медіа, щоб

сформувати у них медіа-обізнаність, меді-грамотність та медіа-компетентність відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей.

Як свідчить досвід, вищі навчальні заклади мають у своїх навчальних планах кілька спеціальних курсів з опанування студентами ІКТ. Однак, вони часто є окремими курсами, які або не пов'язані з іншими фаховими дисциплінами, або рідко інтегруються з ними. Навички роботи з комп'ютером та мультимедіа ресурсами повинні використовуватися під час вивчення усіх курсів в університеті. Американські дослідники впливу ІКТ на якість навчання у вищих навчальних закладах закликають до широкого впровадження ІКТ моделі навчання на всіх, без винятку, практичних заняттях зі студентами, а не лише на спеціальних комп'ютерних курсах [2].

Розвиток міждисциплінарних зв'язків з використанням інформаційних технологій сприяє процесу набуття студентами основ медіа-культури, тобто дозволяє студентам отримати доступ до необхідної їм інформації, а також розвиває їх здатність орієнтуватися в інформаційному просторі й свідомо обирати інформацію, аналізувати її, вміти виявити економічні, політичні, соціальні та культурні пріоритети. Розвиток медіа-культури покликаний сформувати більш відповідальне ставлення студентів до використання інформаційних технологій та зміцнити їх імунітет проти шкідливого інформаційного впливу.

Прикладами ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій під час навчання у виші є такі: пошук студентами в Інтернеті інформації, що доповнює навчальний матеріал, отриманий на лекції; виконання завдань самостійної роботи; аналіз медіа-ресурсів; в межах індивідуальної роботи студента підготовка творчого проекту, що інтегрує знання з кількох фахових дисциплін; створення MS Power Point презентацій з результатами самостійної чи індивідуальної роботи; створення відео за заданою темою; проміжне та підсумкове комп'ютерне тестування знань студентів з певної дисципліни. З огляду на наведені приклади, використання інформаційно-комунікаційних технологій можливе на різних етапах заняття у формі мозкового штурму, як форма перевірки домашнього завдання, як спосіб введення нового навчального матеріалу та його закріплення, як спосіб створення та вирішення проблемної ситуації, як форма захисту індивідуального проекту чи як спосіб командної роботи.

Явище мультикультурності і термін, що його позначає, є відносно новими у вітчизняному науково-педагогічному тезаурусі. У літературі з цієї проблематики зустрічаються споріднені за змістом терміни – «мультикультурність», «полікультурність», «інтеркультурність» та «крос-культурність». Аналіз їх тлумачень показав, що під ними розуміють «вивчення культури різних народів з метою розуміння сутності культури, як суспільного явища в цілому і формування певних якостей особистості (повага до людей різної національності, толерантність)» [3, с. 110]. Найбільш вдале визначення «мультикультурної компетентності» було запропоновано зарубіжним дослідником Д.К.Деардорфом (D.K.Deardorff).

Міжкультурна компетентність – це здатність розвинути потрібні знання, навички та ставлення, які спричиняють поведінку та комунікацію, що є і ефективними і належними в міжкультурній взаємодії [4, с. 242].

Сучасний ринок праці обумовлює і сутність навчання мультикультурності фахівців нового покоління, а саме: навчання загальній міжкультурній обізнаності; специфіці окремої країни чи культури, а також комунікаційній взаємодії між культурами світу. Остання неможлива без всебічної іншомовної підготовки майбутніх фахівців, оскільки спілкування з представниками різних культур, рас, націй не може відбуватися без іншомовної підготовки, вони – взаємопов'язані. Їх спільним результатом є подолання мовного бар'єру, запобігання

культурним та національним суперечностям, обізнаність із культурою інших країн, виховання поваги до традицій інших народів.

На заняттях з іноземних мов традиційними, однак не менш важливими засобами формування мультикультурної компетентності, є читання автентичних матеріалів з широкої тематики. Цей підхід дозволяє:

- інтегрувати різні соціокультурні теми та демонструє універсальний досвід культури людства у різних народів;
- активізувати свою участь у суспільному житті та формувати активну життєву позицію;
- вийти за межі підручника та наблизити навчальний процес до сучасних реалій життя;
- урізноманітнити навчальну програму додатковими текстами про особливості культурного світу інших народів та провести порівняльний аналіз їх традицій та звичаїв, що сприяє розвитку навичок критичного мислення студентів;
- у процесі роботи над проектом з туристичних, історичних, культурних особливостей обраної країни розвивати творчі здібності студентів.

Креативним засобом виховання мультикультурності та формування навичок іншомовного спілкування є ігри, психолого-педагогічну, виховну та розвиваючу ролі яких не можна переоцінити. Наприклад, в якості розминки проводиться одна із рухових ігор, заздалегідь підготовлених студентами в якості їх самостійної роботи. Мультикультурність цієї гри полягає в тому, що студенти мали завдання ознайомитися із іграми різних країн, обрати для презентації ту, що їм найбільше до вподоби, підготувати англійською мовою коротке повідомлення про історію її виникнення та правила цієї гри. Поєднання трьох аспектів: мультикультурного (ознайомлення із іграми різних народів), іншомовного (опис правил англійською мовою) та рухового (розминка) дає цінний навчальний результат, подобається студентам, не займає багато часу, не потребує від викладача напруженої підготовки.

Таким чином, описані вище шляхи формування нових компетентностей у майбутніх фахівців не вичерпують всієї повноти методичних прийомів, якими користуються викладачі вишів під час професійної підготовки студентів до їх майбутньої професії. Однак, який би метод формування нових навичок і умінь не використовувався, варто пам'ятати, що ефективність їх формування буде вищою, якщо професійна підготовка майбутніх фахівців буде різнобічною, цікавою, пізнавальною, розвивальною, а студенти будуть мотивовані до розвитку нових компетентностей.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні // Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України. – 20 травня, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm
2. Vella M. Universities are failing at teaching social media / Matt Vella // Fortune: Electronic Journal. – 26, September, 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fortune.com/2012/09/26/universities-are-failing-at-teaching-social-media/>
3. Великий психологічний словник / Упоряд. Б. Мещеряков, В. Зінченко. – Олма-пресс, 2004. – С. 110.
4. Deardorff D. K. The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization at Institutions of Higher Education in the United States / D. K. Deardorff // Journal of Studies in International Education. – 2006. – Vol. 10. – PP. 241-266.